

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

УКРАЇНЬСЬКА ВІЙСЬКОВА ТРАДИЦІЯ: ВІД ГЕТЬМАНЩИНИ ДО СЬОГОДЕННЯ

Кравцов Д.О., студент; ННІ БТ«УАБС» СумДУ, гр. ФБС-61а

Беручи до уваги, сучасну ситуацію Україні, на нашу думку, доцільно проаналізувати особливості військової організації та силу Гетьманщини в порівнянні з сучасним станом українського війська. Так, за часів Гетьманщини козацьке військо було сильним бойовим формуванням, що мало досить розгалужену військову структуру і широкі можливості. Історичні факти підтверджують, що військо мало змогу протистояти будь-якій армії свого часу. Величезною перевагою запорізького козацького війська перед своїми аналогами і супротивниками була легендарна універсальність його членів. Кожен досвідчений козак вмів вести бій в пішому і кінному строю, виготовляти і використовувати чайки, будувати шанці та захисні табори, брати штурмом укріплення, проводити розвідку і використовувати артилерію.

Після розпаду козацтва на території України майже не було національного військового формування, хоча Україна виступала плацдармом для інших імперій. Так, наприклад, за Російської імперії на українській території було декілька військових округів під загальним російським командуванням. Також поодинокі спроби сформувати українські національні збройні сили були на західноукраїнських територіях в XIX та на початку XX століть, але вони позначились не тривалістю й мало чисельністю.

Що стосується часів Центральної Ради, то більше декларувалося створення військових збройних сил. По факту ж реальних кроків до створення армії не робилося.

Гетьманат П. Скоропадського хоча й розумів нагальність відбудови військової міці України, але дозволив себе вмовити німецькою адміністрацією й втратив час на відбудову української армії. Директорія, заклопотана більше питанням втримати владу в Україні сформувала незначні збройні частини але вони не утримали та не повернули їй владу над українською територією.

За часів СРСР самостійної армії в Україні також не було. Збройні сили становили єдину централізовану організацію. Передбачене

законом 1944 р. створення окремих національних військових формувань на практиці, стосовно УРСР, не було здійснене. Під час Другої світової війни військові частини, що брали участь у звільненні України і Європи отримали назву Першого, Другого, Третього та Четвертого Українських фронтів. Більшість військового командного складу керівництва радянської армії становили українці, та навіть прапор перемоги над Рейхстагом також заслуга українців. Окремо слід згадати створення Української повстанської армії 14 жовтня 1942 року, армії без держави, до основних достоїнств якої слід віднести: ідейність; стабільний морально-психологічний стан; хитрість, винахідливість; витривалість; раціональність. Також слід відмітити недоліки Української повстанської армії: мала чисельність; відсутність спеціально підготовлених кадрів; досить слабка військова підготовка; значна залежність від підтримки та настроїв населення.

Після розпаду Радянського Союзу і проголошення в 1991 році незалежності, Україна стала спадкоємицею одного з найпотужніших військових угруповань у Європі, оснащеного ядерною зброєю та в цілому відносно сучасними зразками звичайного озброєння та військової техніки.

На території України на той час дислокувалися: 1 ракетна армія, 3 загальновійськові та 2 танкові армії, 1 армійський корпус, 4 повітряні армії, окрема армія Протиповітряної оборони та Чорноморський флот. Усього угруповання військ і сил нараховувало біля 780 тисяч чоловік, 6,5 тисячі танків, близько 7 тисяч бойових броньованих машин, до 1,5 тисячі бойових літаків, понад 350 кораблів, 1272 стратегічних ядерних боеголовок міжконтинентальних балістичних ракет та майже 2,5 тисячі одиниць тактичної ядерної зброї. Згодом керівництво України добровільно відмовилося від ядерного озброєння. Чи правильним було це рішення, час показав. За двадцять років була розібрана українська армія, яка мала давні військові традиції посилені героїзмом та патріотизмом українських воїнів.

Безумовно, що сьогодні відновлення військового потенціалу країни стало першочерговим завданням не тільки керівництва, а й пересічних громадян України. Адже збройні сили України є гарантом української державності та її цілісності.

Керівник: А. І. Зякун, кандидат історичних наук, доцент кафедри конституційного права, теорії та історії держави і права ННІ права